

**Erasmus Studiecentrum voor
Belastingen van Lokale overheden**

JAAERVERSLAG 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Inspelen op actualiteit	5
Publicaties	5
Onderzoek in opdracht	6
Lezingen, presentaties en onderwijs	7
Impact	9
3. Lokale belastingen en duurzaamheid	10
Publicaties	10
Onderzoek in opdracht	10
Lezingen, workshops en presentaties	12
Projecten	13
Impact	13
4. Internationalisering	14
Publicaties	14
Lezingen, workshops en presentaties	14
Projecten	15
Impact	16
5. Overig	17
Werkgroepen en commissies	17
Vakbladen en handboeken	18

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van het ESBL over 2019. Het bevat een beschrijving van de belangrijkste activiteiten en publicaties. De activiteiten van het ESBL werden in 2019 verzorgd door Jan Monsma, Anneke Monsma en Arjen Schep.¹ Zij werden bijgestaan door student-assistenten Robert Kastelein en Vera van de Glind (vanaf 1 september 2019). Ook vond dit jaar het begeleiden van promovendi plaats door Jan Monsma (co-promotor Arjen Schep).² In december 2019 nam Jan Monsma afscheid als bijzonder hoogleraar heffingen van lokale overheden en als wetenschappelijk directeur van het ESBL.

Het ESBL wordt deels extern bekostigd door de Stichting J.H. Christiaanse, een financiering waar het onderzoeksprogramma zeer erkentelijk voor is. Het studiecentrum vierde dit jaar haar 30-jarig bestaan (zie foto).

Foto: Bestuur van de St. J.H. Christiaanse en de wetenschappelijke staf van het ESBL

¹ Jan Monsma is Bijzonder Hoogleraar heffingen van lokale overheden en is als Wetenschappelijk Directeur verbonden aan het ESBL voor 1 dag per week. Jan Monsma is tevens raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden en rechter-plaatsvervanger bij de Rechtbank Rotterdam. Anneke Monsma is als Academic Researcher voor 3 dagen per week aan het ESBL verbonden en is tevens rechter-plaatsvervanger bij de Rechtbank Rotterdam. Arjen Schep is full-time als Academic Researcher/Research Manager aan het ESBL verbonden. Arjen Schep was gedurende geheel 2019 voor 1,5 dag per week gedetacheerd bij Belastingen van de gemeente Amsterdam en voor een halve dag per week bij de Sectie Belastingrecht vanwege het begeleiden van studenten Fiscaal recht bij het schrijven van masterscripties en bachelorwerkstukken. Arjen Schep is rechter-plaatsvervanger bij de Rechtbank Rotterdam.

² In 2019 werd het promotieonderzoek begeleid van mr. Liesbeth Gramsbergen. Onderwerp: Bewijs in WOZ-zaken en belastingprocedures. Dit promotietraject is gestart in april 2018 en onvoltooid beëindigd in het voorjaar van 2019.

Het onderzoek van het ESBL richt zich onder meer op de fiscale bevoegdheid van de lokale wetgever en de beperkingen die aan die bevoegdheid worden gesteld door wet en jurisprudentie en op de rol die lokale heffingen spelen bij de maatschappelijke opgaven van lokale overheden. Het onderzoek is zowel nationaal als internationaal gericht. Belangrijk doel is het in binnen- en buitenland op positieve en relevante wijze bijdragen aan maatschappelijke thema's, zoals een duurzame samenleving, de bekostiging van maatschappelijke voorzieningen en dienstverlening en een adequate rechtsbescherming. Dit past ook binnen de nieuwe universitaire onderzoeksdoelstelling 'creating positive societal impact'.

De activiteiten binnen het deelthema lokale belastingheffing in de 21e eeuw betreffen in 2019 hoofdzakelijk zelfstandige publicaties, onderzoek in opdracht, het geven van lezingen en presentaties en het deelnemen aan projecten. De activiteiten van 2019 zijn geclusterd in een drietal deelthema's:

- Inspelen op actualiteit
- Lokale belastingen en duurzaamheid
- Internationalisering

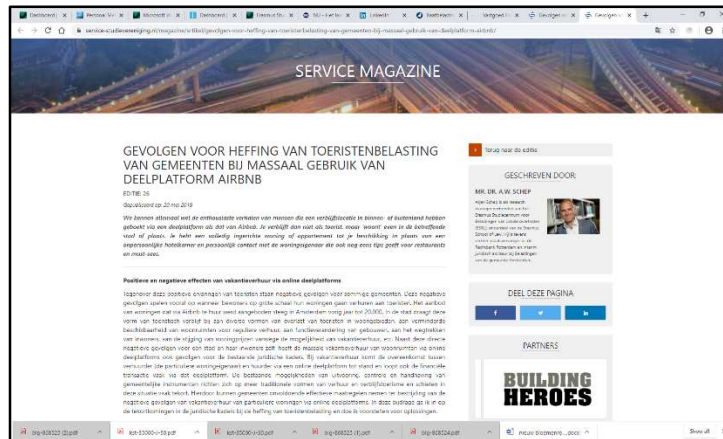
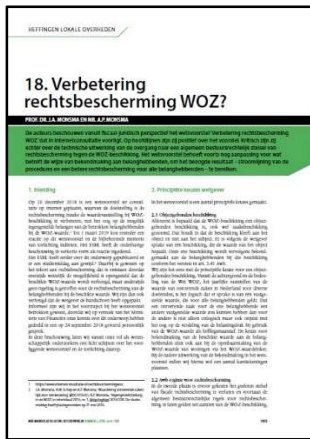
Daarnaast zijn nog overige relevante activiteiten binnen het werkveld verricht, onder meer vanwege relevante posities zoals redacteurschappen en deelname aan werkgroepen en commissies. Deze activiteiten worden vermeld onder het kopje 'Overig'.

2. Inspelen op actualiteit

De activiteiten van de onderzoekers binnen het deelt thema lokale belastingheffing in de 21e eeuw richten zich deels op actuele maatschappelijke discussies en ontwikkelingen. De omvang en samenstelling van zowel het gemeentelijke belastinggebied als het belastinggebied van waterschappen stond in 2019 op de bestuurlijke agenda. Ook actuele ontwikkelingen rond de uitvoering van de Wet WOZ en de rechtsbescherming van belastingplichtigen tegen de vaststelling van de WOZ-waarde vroegen om een academische bijdrage aan de maatschappelijke discussie. De volgende publicaties kunnen in dit kader worden genoemd.

Publicaties

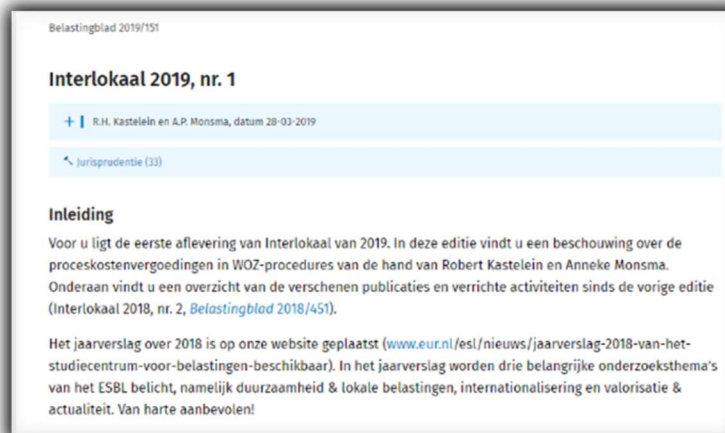
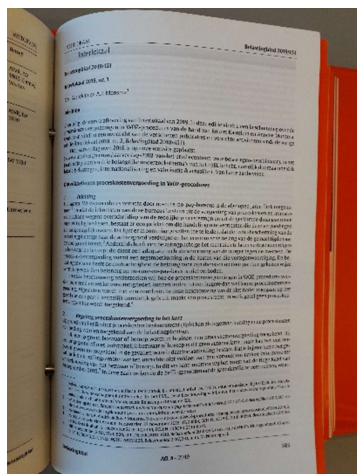
- J.A. Monsma, *Aanpassing belastingstelsel waterschappen; naschrift bij reactie H.J.M. Havekes op artikel Nieuw belastingstelsel waterschappen: klaar voor de toekomst? (WFR 2018/198), WFR 2019/5;*
- J.A. Monsma & A.P. Monsma, *‘Verbetering rechtsbescherming WOZ?’, MBB 2019/4;*

Foto's: links: 1e pagina artikel J.A & A.P. Monsma, *Verbetering rechtsbescherming WOZ, MBB 2019/4-18*, rechts: artikel A.W. Schep over AirBNB in *Service Magazine online*

- A.P. Monsma & A. Abdirizak, *‘No-cure-no-pay in WOZ-procedures: strategieën en proceskosten’, NTFR Artikelen 2019/7;*
- A.P. Monsma & R.H. Kastelein, *‘Ontwikkelingen proceskostenvergoeding in WOZ-procedures’, in: Interlokaal 2019, nr. 1, Belastingblad 2019/151;*

Foto's: artikel A.P. Monsma & R.H. Kastelein over proceskostenvergoedingen in WOZ-procedures.

J.A. Monsma & A.P. Monsma, Reactie internetconsultatie 'Verbetering rechtsbescherming WOZ' (External report), <https://www.internetconsultatie.nl/rechtsbeschermingwoz/>;

- A.W. Schep, 'CO2-heffing: #hoedan?', column in de rubriek 'Uitvergroot', *V-N* 2019/17.0;
- A.W. Schep, 'Gevolgen voor heffing van toeristenbelasting van gemeenten bij massaal gebruik van deelplatform Airbnb', *Service Magazine* 2019/26³.

Onderzoek in opdracht

Het ESBL heeft naast de zelf geïnitieerde onderzoeken en activiteiten ook diverse onderzoeken in opdracht verricht in 2019. Binnen het thema 'inspelen op de actualiteit' kan het volgende rapport genoemd worden:

- A.W. Schep, Notitie tarifiering riolheffing gemeente Papendrecht, extern rapport in opdracht van Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden, Rotterdam: ESBL 2019.

³ <https://www.service-studievereniging.nl/magazine/artikel/gevolgen-voor-heffing-van-toeristenbelasting-van-gemeenten-bij-massaal-gebruik-van-deelplatform-airbnb/>

Lezingen, presentaties en onderwijs

Een belangrijke doelstelling van het ESBL als specialistisch studiecentrum is het vergroten en verspreiden van de juridische kennis over lokale heffingen. Hierdoor hebben veel activiteiten een valoriserend karakter en voldoen zij aan een maatschappelijke vraag. Naast onderzoek in opdracht en zelfstandige publicaties, worden ook lezingen gegeven. Deze worden niet alleen gegeven aan vertegenwoordigers en medewerkers van lokale overheden, maar bijvoorbeeld ook aan medewerkers van de rechterlijke macht, voor non-profit-instellingen en aan studenten⁴. Ook organiseert het ESBL studiemiddagen, waarbij een, meestal actueel, onderwerp binnen de lokale belastingen centraal staat. De volgende presentaties zijn in 2019 gegeven binnen het thema 'inspelen op de actualiteit':

- J.A. Monsma, workshop over amendement Omtzigt tijdens VNG Belastingconferentie 19 en 20 maart 2019 te Papendal;

Foto's: links: J.A. Monsma 19/20 maart 2019 VNG-belastingconferentie, rechts: J.A. Monsma 3 september 2019 Congres WOZ-taxaties Nyenrode Business University

- J.A. Monsma, presentatie over nieuw artikel 220f, lid 2, Gemeentewet tijdens de VNG-bestuurdersbijeenkomst op 16 mei 2019 in het Huis der Provincie te Arnhem;
- J.A. Monsma, presentatie 'Inzet AI en Big data bij WOZ waardering: implicaties voor bezwaar en beroep' tijdens het Congres WOZ-taxaties op 3 september 2019 aan de Nyenrode Business University;
- A.P. Monsma, presentatie 'Actualiteiten Formeel Recht' gegeven tijdens het Gemeente- en Waterschapscongres van de Academie Lokale Belastingen, op 3 oktober 2019 te Bunnik;
- A.W. Schep, workshop 'Rol gemeente in de BIZ', tijdens het symposium 5 jaar BIZ in Nederland op 4 november 2019 in Haarlem;
- A.P. Monsma & A.W. Schep, workshop 'actualiteiten lokale belastingen' tijdens de studiedag van de Rechtbank Rotterdam (afdeling Bestuursrecht) op 5 november 2019 in Congrescentrum Engels te Rotterdam;
- A.P. Monsma & B.F.W.J.M. van Boxtel, workshop 'Gemachtigden (g)een bezwaar', gegeven tijdens het LVLB-jaarcongres op 21 november 2019 in het Muntgebouw te Utrecht;

⁴ Anneke Monsma heeft een college HLO&WOZ gegeven voor het vak Indirecte Heffingen binnen de masteropleiding Fiscaal Recht aan de Nyenrode Business University. Arjen Schep geeft jaarlijks een college over het doen van onderzoek in opdracht voor het mastervak Fiscaal Confrontatievak. Arjen Schep begeleidt tevens studenten bij het schrijven van bachelorwerkstukken en masterscripties. Ook levert Arjen Schep een bijdrage aan het vak Juridische Academische Vaardigheden (JAV) in de vorm van het vervaardigen van dossiers ten behoeve van het Mootcourt, dat is verbonden aan het vak HLO.

Foto's: links: A.P. Monsma & B.F.W.J.M. van Boxtel LVLB-jaarcongres 21 november 2019; rechts: A.P. Monsma Gemeente- en Waterschapscongres 3 oktober 2019

- A.W. Schep, workshop 'Actualiteiten lokale belastingen', gegeven tijdens het LVLB-jaarcongres op 21 november 2019 in Muntgebouw te Utrecht;
- A.P. Monsma & F.J.H.L. Makkinga, college 'Heffingen lokale overheden', gegeven op 28 november 2019 aan de Nyenrode Business University te Breukelen, in het kader van de Master Fiscaal Recht, voor het vak indirecte belastingen;
- A.P. Monsma, presentatie voorlopige onderzoeksresultaten WOZ- en ozb-vrijstellingen, gegeven op 28 november 2019. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Vergadering werkgroep Verruiming gemeentelijk belastinggebied.
- J.A. Monsma, presentatie 'Herziening gemeentelijk belastinggebied, een visie', gegeven tijdens het ESBL-symposium 'De toekomst van de lokale belastingen', 3 december 2019 te Rotterdam;

Foto: J.A. Monsma tijdens zijn afscheidssymposium op 3 december 2019, gemaakt door fotografe H el ene van Domburg

- J.A. Monsma, presentatie 'Rol heffingsambtenaar in WOZ-procedures', gegeven tijdens het Jaarcongres van het Onderzoekcentrum Drechtsteden op 10 december 2019 in Cultureel Centrum Landvast te Alblasserdam.

Impact

De hiervoor genoemde activiteiten binnen het thema 'inspelen op de actualiteit' hebben geleid tot diverse aanvragen om onze kennis en expertise te delen. Genoemd kunnen worden de deelname van Arjen Schep aan een interdepartementale werkgroep die onder leiding van het Ministerie van BZK de wenselijkheid en mogelijkheden voor verruiming van het gemeentelijk belastinggebied onderzoekt⁵, de deelname van Arjen Schep aan de begeleidingscommissie van een onderzoek in opdracht van het WODC naar de werkwijzen en het verdienmodel van no cure no pay bedrijven⁶, het gesprek van Jan Monsma en Anneke Monsma bij het Ministerie van Financiën over het wetsvoorstel Verbetering rechtsbescherming WOZ in 2018 en daaruit voortvloeiend de informele contacten over dit onderwerp in 2019, het gesprek van Jan Monsma bij het Ministerie van BZK over onder meer de mogelijkheid van een wetsaanpassing i.v.m. het amendement Omtzigt, de uit Jans publicaties en lezingen over dit onderwerp voortvloeiende ontrading door de VNG en bestuurders van gemeenten om het amendement Omtzigt toe te passen⁷ en de aanvraag van lezingen en workshops over actuele thema's binnen de lokale belastingen. Op deze wijze is het ESBL direct betrokken bij evaluatie en verbetering van wetgeving op het gebied van lokale belastingen.

---

⁵ Kamerstukken II, 2018/2019, 32 240, nr. 50.

⁶ <https://wodc.nl/onderzoeksdatabase/3088-no-cure-no-pay-bedrijven.aspx>.

⁷ Zie brief van de VNG aan Minister van BZK d.d. 19 augustus 2019 (te downloaden van <https://vng.nl/brieven/knelpunten-bij-toepassing-artikel-220f-tweede-lid-gemeentewet>) en eerder het nieuwsbericht van de VNG over de beantwoording van kamervragen hierover op <https://vng.nl/nieuws/antwoord-op-kamervragen-amendement-omtzig-en-advies-vng>.

3. Lokale belastingen en duurzaamheid

Evenals vorig jaar, was een deel van de activiteiten van het ESBL gericht op het thema ‘lokale belastingen en duurzaamheid’. Belangrijk onderwerp van onderzoek is de vraag of duurzaamheidsmaatregelen, zoals de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzamere warmtebronnen, kunnen worden bekostigd dan wel gestimuleerd middels lokale heffingen. Het sluiten van het Klimaatakkoord en de uitwerking van diverse maatregelen aan de zogenoemde klimaattafels vormen in 2019 in toenemende mate aanleiding voor onderzoek, zowel in de vorm van onderzoek in opdracht, als in de vorm van publicaties op eigen initiatief, als in de vorm van voordrachten.

Belangrijk doel van het onderzoek binnen dit thema is het leveren van een positieve en relevante bijdrage aan de maatschappelijke opgave binnen het duurzaamheidsdossier. Dit sluit aan bij het universitaire onderzoeksthema ‘Creating positive societal impact’.

Publicaties

- J.A. Monsma, ‘Opinie: Lager tarief voor emissieloze auto’s?’, SC nr. 7 d.d. 16 april 2019, p.6, (Deze publicatie is ook opgenomen in SC online);
- A.P. Monsma, ‘De modelakte zonnepanelen en de Wet WOZ’, *Vastgoed Fiscaal & Civiel* 2019, editie 6, nr. 43.

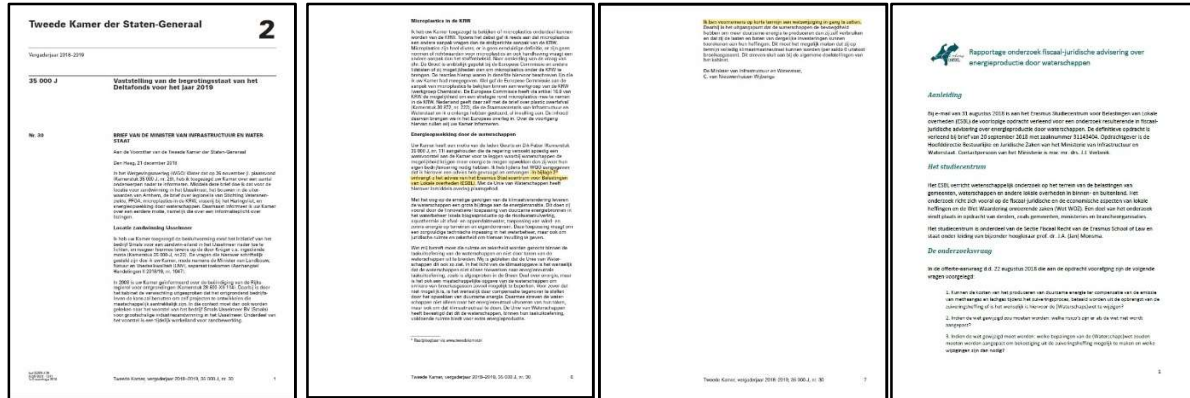
Foto's: artikel A.P. Monsma over zonnepanelen in wetenschappelijk tijdschrift *Vastgoed Fiscaal & Civiel* 2019/6-43

Onderzoek in opdracht

Het ESBL krijgt steeds vaker onderzoeksopdrachten binnen het thema ‘lokale belastingen en duurzaamheid’. Gemeenten hebben in het Klimaatakkoord een regionaal toebedeeld gekregen voor de wijk aanpak om de energietransitie in de gebouwde omgeving (woningen van het gas af) vorm te geven. In dit kader is onder meer de vraag hoe e.e.a. bekostigd zal moeten worden. Maar ook waterschappen hebben te maken met dit thema, onder andere bij de toenemende technische mogelijkheden om afvalwater te zuiveren en de mogelijkheden om groene stroom op te wekken. Vanwege het karakter van de waterschapsheffingen (bestemmingsheffingen), is daarbij onder meer de vraag of en zo ja hoe dergelijke maatregelen toegestaan zijn en of en zo ja hoe dit invloed heeft op de zogenoemde opbrengstnorm bij bestemmingsheffingen.

Binnen het duurzaamheidsthema zijn de volgende onderzoeken in opdracht verricht in 2019:

- J.A. Monsma & A.P. Monsma, Rapportage onderzoek fiscaal-juridische advisering over energieproductie door waterschappen (bijlage bij Kamerstukken II 2018-2019, 35000-J, nr. 30), Rotterdam: ESBL 2019;

Foto's: Kamerstukken II 2018-2019, 35000-J, nr. 30, p. 1, 6 en 7 met markering relevante passages en 1e pagina van de bijlage bij dit kamerstuk (blg-868525).

- J.A. Monsma, rapport Bekostiging centrale zuiveringsstap voor de verwijdering van gewasbeschermingsmiddelen, geschreven in opdracht van het Hoogheemraadschap van Delfland, Rotterdam: ESBL 2019;⁸
- J.A. Monsma & A.W. Schep, rapport Verkenning mogelijkheden gemeentelijke mobiliteitsheffing. Second opinion', geschreven in opdracht van de G4 (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht), Rotterdam: ESBL 2019;
- A.P. Monsma & M.R. de Boer, rapport Fiscale bekostiging warmtenet Drechtsteden, Rotterdam: ESBL 2019.

⁸ Dit rapport is geschreven door J.A. Monsma en is niet gepubliceerd. In dit onderzoek stond de vraag centraal of de bekostiging van een ten behoeve van de glastuinbouw te realiseren centrale zuiveringsstap voor de verwijdering van gewasbeschermingsmiddelen mogelijk is via een daartoe in te voeren rechtenheffing op basis van art. 115 Waterschapswet.

Lezingen, workshops en presentaties

Vanwege de maatschappelijke relevantie van dit onderzoeksthema wordt het ESBL regelmatig gevraagd lezingen te geven over dit onderwerp. In 2019 zijn de volgende presentaties gegeven:

- A.W. Schep, tafelgast tijdens symposium over het rapport van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) 'Warm aanbevolen: CO2-arme warmte in de gebouwde omgeving', op 7 februari 2019 te Den Haag;

Foto: Arjen als tafelgast op 7 februari 2019

- A.W. Schep, lezing in opdracht van de Erasmus Academy voor de provincie Zuid-Holland, getiteld: 'Lokale belastingen & Duurzaamheid' op 28 november 2019 in Den Haag;

Foto: A.W. Schep, lezing provincie Zuid-Holland voor Erasmus Academy op 28 november 2019

- A.P. Monsma, presentatie onderzoeksrapport 'Fiscale bekostiging warmtenet Drechtsteden', op 1 november 2019 in het Onderwijsmuseum te Dordrecht, waarbij het onderzoeksrapport is overhandigd aan wethouder van Dongen van Zwijndrecht.

Foto's: links: Anneke Monsma biedt het rapport over baatbelasting aan de wethouder Van Dongen van de gemeente Zwijndrecht aan, midden: voorpagina van het rapport, rechts: bericht d.d. 25 november 2019 op de website van Binnenlands Bestuur over het onderzoeksrapport.

Projecten

Woninggebonden financiering met baatbelasting

Het ESBL werkt samen met een consortium van partijen onder aanvoering van De Woonpas aan de ontwikkeling van een gemeentelijk instrument voor woninggebonden financiering van verduurzaming van woningen. Onder meer de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), het Kadaster en TNO nemen hieraan deel. In 2019 werden voorbereidende werkzaamheden verricht om in 2020 te kunnen starten met een pilot in de gemeente Bergen (NH) met de verduurzaming van de eerste woningen.

Impact

De verrichte activiteiten binnen het duurzaamheidsthema creëren maatschappelijke impact. Zo is het rapport over de energieproductie door waterschappen als bijlage bij de kamerstukken gevoegd en heeft de Minister van I&W in haar kamerbrief aangegeven de door het ESBL voorgestelde wetswijziging in gang te zetten.⁹

Ook worden de ESBL-rapporten door de opdrachtgevers zelf ingebracht in overleggen met de betreffende departementen. Het onderzoek in opdracht van de G4 over een mogelijke mobiliteitsheffing en het onderzoek in opdracht van de Drechtsteden over de bekostiging van warmtenetten zijn daar voorbeelden van.

Ook wordt Arjen Schep regelmatig gevraagd als expert zijn kennis te delen op dit thema door bijvoorbeeld de Raad voor de leefomgeving en de Raad voor het Openbaar Bestuur. Ditzelfde geldt voor de aanvragen voor informele gesprekken naar aanleiding van een onderzoeksrapport, zoals het rapport over de bekostiging van warmtenetten in de Drechtsteden.

Tot slot kan het hiervoor genoemde project 'woninggebonden financiering met baatbelasting' genoemd worden. Dit project leidt tot daadwerkelijke toepassing van onderzoek naar bekostiging van verduurzaming van woningen met een pilot in de gemeente Bergen (NH).

⁹ Kamerstukken II 2018-2019, 35000-J, nr. 30, p. 6-7. Het onderzoeksrapport is als bijlage bij dit kamerstuk gevoegd met bijlagenummer 868525.

4. Internationalisering

In toenemende mate strekken de activiteiten van het ESBL zich uit over de landsgrenzen. Er is veel belangstelling vanuit het buitenland voor met name het stelsel van waardering van onroerende zaken op basis van de Wet WOZ. Zo gaf Arjen Schep een lezing aan een Indonesische senaatsdelegatie. Daarnaast verscheen een aantal zelfstandige rechtsvergelijkende publicaties. Ten slotte nam Arjen Schep deel aan een project in de Palestijnse Gebieden in opdracht van VNG international.

Publicaties

- S.J.C. Hemels & A.P. Monsma, Housing taxation in the Netherlands, in K. Goto, Y. Shiba & M. Oosugi (Eds.), *Quality of life. Legal and tax systems to implement sustainable development goals (SDGS) in Japan and the Netherlands* (pp. 63-85), Shizuoka: ITSC 2019;
- A.W. Schep, Municipal Environmental taxes in The Netherlands, in K. Goto, Y. Shiba & M. Oosugi (Eds.), *Quality of life. Legal and tax systems to implement sustainable development goals (SDGS) in Japan and the Netherlands* (pp. 111-123), Shizuoka: ITSC 2019;
- M.J.M. de Jonckheere, A.W. Schep & A.P. Monsma, 'Open versus Closed Competence to Tax: A Comparative Legal Study of Municipal Taxes in Belgium and the Netherlands', *Intertax* 2019/5, p. 468-489.

ARTICLE

Open versus Closed Competence to Tax: A Comparative Legal Study of Municipal Taxes in Belgium and the Netherlands

Miguel de Jonckheere*, Arjen Schep* & Anneke Monsma*

Lezingen, workshops en presentaties

Ook internationaal deelt het ESBL zijn kennis over lokale belastingen graag, zodat ook binnen dit thema valorisatie plaatsvindt. In 2019 heeft Arjen Schep de volgende presentaties gegeven:

- A.W. Schep, workshop 'Decentralization of Property tax in Palestinian Territories', op 21 februari 2019 in de VNG international branch office, West Bank, Ramallah;
- A.W. Schep, lezing 'Strategies for Property tax reform', voor een Indonesische senaatsdelegatie op 19 mei 2019 in Amsterdam.

Projecten

Pilot-project met property tax in de Palestijnse Gebieden

Ook VNG international, onderdeel van de Vereniging van Nederlandse gemeenten, heeft de laatste jaren haar activiteiten uitgebreid naar ondersteuning van ontwikkelingslanden en transitielanden op het terrein van hun lokale belastingen in het kader van *domestic resource mobilization*. Arjen Schep is door VNG international gevraagd om vanuit het ESBL vanaf september als expert en onderzoeker bij te dragen aan een onderzoeksproject in de Palestijnse Gebieden.¹⁰ Dit project wordt gefinancierd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. In opdracht van de Prime Ministers Office van de Palestijnse Autoriteit is vanaf september in een viertal missies het project voorbereid. Vanaf 2019 zal in een 7-tal gemeenten op de Westelijke Jordaanoever pilots worden opgestart waarin deze gemeenten erop worden voorbereid om vanaf 2020 zelf property tax te kunnen heffen. De resultaten van de pilots zullen worden uitgewerkt in te ontwikkelen *Road Map* op basis waarvan op termijn alle gemeenten in de Palestijnse Gebieden zelfstandig property tax kunnen gaan heffen.

¹⁰ Gemiddeld werkt Arjen Schep 1,5 dag per week aan dit project.

Foto: Aankondiging Property Tax in gemeente Ramallah op de West Bank

Impact

Ook in het buitenland kan de kennis over lokale belastingen bijdragen aan de oplossing van maatschappelijke opgaven. De laatste jaren wordt 'property tax' steeds vaker als een middel voor 'Domestic Resource Mobilization' voor ontwikkelings- en transitielanden gezien (Wereldbank, Asian Development Bank, VNG international). Zo is het doel van het Palestina-project onder meer het bekostigen van elementaire voorzieningen zoals scholen en ziekenhuizen in de betreffende gemeenten. Op deze wijze is (het delen van) onze kennis over de Nederlandse lokale belastingen van directe maatschappelijke betekenis voor andere landen.

Het rechtsvergelijkende onderzoek levert enerzijds meer kennis over de grondslagen van het eigen stelsel op. Anderzijds levert de kennisuitwisseling voor beide partijen mogelijk nieuwe wetenschappelijke inzichten, ideeën en toepassingsmogelijkheden op.

5. Overig

Buiten de hiervoor reeds genoemde publicaties en activiteiten bekleden de onderzoekers ook enkele nevenfuncties, die bijdragen aan het werkveld en de kennisverbreding op het gebied van de lokale belastingen. Deze worden in dit onderdeel genoemd.

Werkgroepen en commissies

Vanuit het werkveld is behoefte aan de expertise van het ESBL in de vorm van deelname aan commissies en werkgroepen. In 2019 kunnen worden genoemd:

- Anneke Monsma neemt als redactielid deel aan de Commissie 'Lange Termijn Agenda', een samenwerking van de VNG en de LVLB met als doel het signaleren van ontwikkelingen op het gebied van wetgeving, jurisprudentie en maatschappij die op de middellange termijn invloed hebben op het werkveld en die worden gepubliceerd op www.ltabelastingen.nl;
- Arjen Schep neemt deel aan een interdepartementale werkgroep die onder leiding van het Ministerie van BZK de wenselijkheid en mogelijkheden voor verruiming van het gemeentelijk belastinggebied onderzoekt. De rapportage van de werkgroep dient begin 2020 als input voor het onderzoek 'Toekomstbestendige belastingmix', dat weer deel uitmaakt van het bouwstenentraject voor een beter rijksbelastingstelsel;¹¹
- Arjen Schep is lid van een begeleidingscommissie van een onderzoek in opdracht van het WODC naar de werkwijzen en het verdienmodel van *no cure no pay* bedrijven dat wordt uitgevoerd door Breuer & IntraVal in samenwerking met Pro Facto;¹²
- Arjen Schep is lid van de Commissie Regelgeving & Actualiteiten van de Landelijke Vereniging Lokale Belastingen (LVLB);
- Arjen Schep is lid van de Commissie Deeconomie van de Vereniging voor Belastingwetenschap.

---

¹¹ Kamerstukken II, 2018/2019, 32 240, nr. 50.

¹² <https://wodc.nl/onderzoeksdatabase/3088-no-cure-no-pay-bedrijven.aspx>

Vakbladen en handboeken

Vanuit het ESBL wordt niet alleen wetenschappelijk onderzoek verricht, maar vinden ook activiteiten plaats met als doel de kennis over lokale belastingen uit te dragen en te delen met zowel actoren binnen het eigen vakgebied als het maatschappelijk veld, het werkveld van de decentrale overheden. Door werkzaamheden als redacteur en auteur voor diverse tijdschriften, handboeken en fiscale encyclopedieën wordt de wetenschappelijke kennis over lokale belastingen zichtbaar gemaakt en verspreid binnen het vakgebied. Daarbij wordt getracht niet alleen encyclopedische kennis te verspreiden (zoals in de fiscale encyclopedie De Vakstudie en in de NDFR), maar de kennis ook te vertalen naar de praktijk door middel van annotaties en bijdragen in vaktijdschriften als BNB, Belastingblad, FED, Vakstudie-Nieuws en NLFiscaal.¹³ Ook wordt een bijdrage geleverd aan handboeken die zowel in de praktijk als in het onderwijs worden gebruikt. Jan Monsma is bijvoorbeeld mede-auteur van het handboek Compendium Gemeentelijke belastingen en de Wet WOZ, waarvan in 2019 de elfde druk uitkwam.¹⁴

Foto's: links: nieuwe editie van het Rotterdamse Compendium in 2019, rechts: redacteurs en auteurs NDFR, ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van het onderdeel WOZ en lokale heffingen

Het ESBL heeft op al deze wijzen ook in 2019 een belangrijke functie kunnen vervullen als wetenschappelijk fiscaal-juridisch kenniscentrum op het terrein van de lokale belastingen.

¹³ Anneke Monsma is auteur van NDFR, Belastingblad en NLFiscaal. Jan Monsma is hoofdredacteur van NDFR, redacteur van Belastingblad en annotator van BNB. Arjen Schep is deelredacteur van Vakstudie-Nieuws, medewerker van Belastingblad en annotator van FED.

¹⁴ M.P. van der Burg e.a., Compendium Gemeentelijke belastingen en de Wet WOZ, elfde (geheel herziene) druk, Deventer: Wolters Kluwer 2019.

Annotaties

Anneke Monsma

Annotaties Belastingblad

- *Belastingblad* 2019/111, Hoge Raad 15 februari 2019, nr. 17/06102, ECLI:NL:HR:2019:241 (Ook schadevergoeding voor overschrijding redelijke termijn in geval van niet-ontvankelijkheid);
- *Belastingblad* 2019/220, Rechtbank Midden-Nederland 1 april 2019, nr. 18/178, ECLI:NL:RBMNE:2019:1480 (Normkostentabel voor omgevingsleges leidt niet tot onredelijke heffing);
- *Belastingblad* 2019/394, Rechtbank Den Haag 5 augustus 2019, nr. 18/3673, ECLI:NL:RBDHA:2019:9468 (Afwijkende objectafbakeningsbepaling kan door de beugel. Aanslagen terecht per recreatiewoning opgelegd).

Annotaties NLFiscaal

- *NLF* 2019-0303, Hoge Raad 1 februari 2019, nr. 18/00902, ECLI:NL:HR:2019:143 (Legesverordening Groningen verbindend; geen vormfout);
- *NLF* 2019-0371, A-G 20 december 2018, nr. 18/01310, ECLI:NL:PHR:2018:1419 (Verordeningen rioolheffing onverbindend? Opbrengstlimiet overschreden?);
- *NLF* 2019-0372, A-G 20 december 2018, nr. 18/02941, ECLI:NL:PHR:2018:1420 (Verordening rioolheffing gedeeltelijk onverbindend; verwijzing);
- *NLF* 2019-0669, A-G 22 februari 2019, nr. 18/00010, ECLI:NL:PHR:2019:172 (Lagere WOZ-waarde naar dezelfde toestandsdatum; twijfel over eerdere waardering);
- *NLF* 2019-0670, Hoge Raad 15 maart 2019, nr. 18/01955, ECLI:NL:HR:2019:349 (Gemeente Westerveld overschreed opbrengstlimiet Verordening Rioolheffing 2014 (1));
- *NLF* 2019-1235, Parket bij de Hoge Raad 12 april 2019, nr. 18/02353, ECLI:NL:PHR:2019:379 (Vaststelling WOZ-waarde kantoorgebouw dat in gebruik is bij rijksdiensten);
- *NLF* 2019-2078, Hoge Raad 13 september 2019, nr. 18/00010, ECLI:NL:HR:2019:1315 (WOZ-beschikking sociale huurwoning; deelname verhuurder aan procedure);
- *NLF* 2019-2472, Hof Den Bosch 24 mei 2019, nrs. 18/00222 en 18/00223, ECLI:NL:GHSHE:2019:4053 (Verhuur vakantiewoningen aan arbeidsmigranten; geen toeristenbelasting).

Arjen Schep

Annotaties FED

- *FED* 2019/12, Hoge Raad 12 oktober 2018, nr. 17/00175, ECLI:NL:HR:2018:1898 (Naheffingsaanslag grondwaterbelasting voor vrijstelling warmte-/koudeopslaginstallatie (WKO) moet worden vernietigd);
- *FED* 2019/43, Hoge Raad 18 januari 2019, nr. 18/03317, ECLI:NL:HR:2019:56 (Naheffingsaanslag parkeerbelasting kan zowel forfaitair naar een heel uur als naar evenredigheid worden berekend);
- *FED* 2019/99, Hoge Raad 5 april 2019, nr. 18/00309, ECLI:NL:HR:2019:494 (Verdaging uitspraak op bezwaar geldt ook voor verlengde uitspraaktermijn WOZ-procedures).

Annotaties Belastingblad

- *Belastingblad* 2019/179, Rechtbank Oost-Brabant 19 februari 2019, nr. 17_2614, ECLI:NL:RBOBR:2019:1006 (Ook verblijf tegen vergoeding wanneer overeengekomen koopsom voor champignonooft tevens het bieden van slaapgelegenheden aan oogstende arbeidskrachten omvat);
- *Belastingblad* 2019/238, Rechtbank Zeeland-West-Brabant 28 februari 2019, nr. AWB-17_7401, ECLI:NL:RBZWB:2019:872 (Rechtbank laat aanslag leges omgevingsvergunning volledig in stand ondanks dat de aanvraag deels ziet op vergunningsvrije bouwactiviteiten);
- *Belastingblad* 2019/255, Hof 's-Hertogenbosch 21 februari 2019, nr. 17/00752, ECLI:NL:GHSHE:2019:638 (Tarief marktgeld dat onder meer gebaseerd is op kosten elektriciteitsverbruik is onverbindend ondanks dat belastingplichtige zelf geen elektriciteit gebruikt);
- *Belastingblad* 2019/315, Hoge Raad 21 juni 2019, nr.18/02941, ECLI:NL:HR:2019:1020 (Rente over het niet afgeschreven deel van de investeringen en de daarover verschuldigde omzetbelasting zijn kapitaallasten die via de rioolheffing kunnen worden verhaald);
- *Belastingblad* 2019/402, Hoge Raad 27 september 2019, nr. 19/00442, ECLI:NL:HR:2019:1423 (Gebrekkige uitnodiging voor zitting door rechtbank leidt tot veroordeling in proceskosten van heffingsambtenaar).

Jan Monsma

Annotaties BNB

- *BNB* 2019/8, Hoge Raad 16 november 2018, nr. 18/00366, ECLI:NL:HR:2018:2111 (Waterschapswet. Retributieverordening zoetwatervoorziening Tholen en Sint Philipsland. Waterschap zorgt voor zoetwatervoorziening voor landbouwers. Deze voorziening valt onder de zorg voor het watersysteem. Heffing gebruiksretributie is niet mogelijk omdat belanghebbende geen gebruik maakt van de zoetwatervoorziening);
- *BNB* 2019/110, Hoge Raad 10 mei 2019, nr. 18/04662, ECLI:NL:HR:2019:689 (Gemeentewet. Bouwleges gemeente Tilburg. Leges gebaseerd op genormeerde bouwkosten en niet op lagere werkelijke bouwkosten. Motiveringsplicht rechter);
- *BNB* 2019/127, Hoge Raad 21 juni 2019, nr. 19/00458, ECLI:NL:HR:2019:1000 (Gemeentewet. Bouwleges gemeente Amsterdam. Kenbaarheid voorschriften voor berekening bouwleges. Verordening onverbindend omdat voorschriften UAV 1989, waarnaar wordt verwezen, niet in Staatscourant zijn gepubliceerd en evenmin als bijlage bij de verordening ter inzage zijn gelegd);
- *BNB* 2019/181, Hoge Raad 27 september 2019, nr. 19/01561, ECLI:NL:HR:2019:1424 (Gemeentewet. Rioolheffing gemeente Menterwolde. Toevoeging aan egalisatievoorziening vormt geen last ter zake van de riolering, betaalde omzetbelasting die recht geeft op een bijdrage uit het BTW-compensatiefonds wel. Voor het jaar 2013 is de opbrengstlimiet met meer dan 10 procent overschreden, zodat de verordening geheel onverbindend wordt geacht. Voor het jaar 2014 volgt verwijzing voor nader onderzoek).

Annotaties Belastingblad

- *Belastingblad* 2019/35, Hof 's-Hertogenbosch 6 september 2018, nrs. 17/00743 en 17/00744, ECLI:NL:GHSHE:2018:3704 (Zuiveringsheffing waterschap Peel en Maasvallei 2009. In een bijlage bij de verordening wordt verwezen naar NEN-normen die door het waterschap niet bekend zijn gemaakt. Dit was niet nodig omdat de normen betrekking hebben op de wijze van meting, bemonstering en analyse en niet op de heffingsmaatstaf als zodanig);

- *Belastingblad* 2019/72, Hof 's-Hertogenbosch 18 oktober 2018, nr. 17/00641, ECLI:NL:GHSHE:2018:4327 (Bouwleges gemeente Tilburg. De verordening bevat een eigen regeling voor de berekening van de bouwkosten. De bouwkosten bedragen volgens die regeling ruim € 8,3 mln., terwijl de werkelijke bouwkosten iets minder dan € 4,9 mln. bedragen. De regeling past binnen de aan de gemeentelijke wetgever toekomende vrijheid en is niet in strijd met de wet of enig algemeen rechtsbeginsel);
- *Belastingblad* 2019/91, Hoge Raad 1 februari 2019, nr. 18/00902, ECLI:NL:HR:2019:143 (Bouwleges gemeente Groningen. Door verwijzing naar de in de Staatscourant als UAV 2012 gepubliceerde tekst van de voorwaarden voor vaststelling van de bouwkosten waarop de hoogte van de leges is gebaseerd, is aan de kenbaarheidseisen voldaan. De aanduiding UAV 2012 is niet voor misverstand vatbaar);
- *Belastingblad* 2019/160, Hof Den Haag 19 maart 2019, nrs. BK-17/00615 tot en met BK-17/00617, ECLI:NL:GHDHA:2019:581 (Precariobelasting. Gemeente heeft geen gedoogplicht. Uit vaststellingsovereenkomst volgt dat gemeente precariobelasting mag heffen over alle leidingen die (mede) dienen voor de levering van gas aan industriële verbruikers. Tariefdifferentiatie op basis van de werkdruk van leidingen leidt niet tot onredelijke en willekeurige belastingheffing);
- *Belastingblad* 2019/234, Rechtbank Oost-Brabant 16 april 2019, nr. SHE 18/1544, ECLI:NL:RBOBR:2019:2178 (WOZ en OZB. Golfbaan met clubhuis/brasserie en achttien recreatiewoningen vormt voor de OZB een niet-woning. De woondelenvrijstelling is op grond van het bestemmingscriterium niet van toepassing);
- *Belastingblad* 2019/251, Hof Amsterdam 8 januari 2019, nr. 17/00442, ECLI:NL:GHAMS:2019:528 (Forensenbelasting gemeente Bergen. Tarief forensenbelasting is ruim viermaal zo hoog als dat van de OZB voor eigenaren van woningen. Dit is wettelijk toegestaan. Tarief forensenbelasting is niet aan een limiet gebonden. Hoogte tarief vormt evenmin als cumulatie met andere belastingen discriminatie van niet-inwoners);
- *Belastingblad* 2019/256, Hoge Raad 7 juni 2019, nr. 18/04333, ECLI:NL:HR:2019:868 (Zuiveringsheffing waterschap Peel en Maasvallei. Verordening bevat voorschriften voor bemeting, bemonstering en analyse, waarbij wordt verwezen naar NEN-normen. Deze NEN-normen zijn, anders dan Hof 's-Hertogenbosch had geoordeeld, essentieel voor het vaststellen van de heffingsmaatstaf, zodat moet worden voldaan aan de kenbaarheidseisen van art. 73 en art. 111 Waterschapswet. Verwijzing naar gerechtshof Arnhem-Leeuwarden ter verdere behandeling en beslissing);
- *Belastingblad* 2019/319, Hoge Raad 12 juli 2019, nr. 18/00806, ECLI:NL:HR:2019:1173 (Bestuursprocesrecht. Kennelijk onredelijk gebruik van procesrecht door gemachtigde. Bezwaar zonder deugdelijke verklaring via onjuist faxnummer ingediend bij verkeerde instantie. Beroep op doorzendplicht faalt. Bezwaar terecht niet-ontvankelijk verklaard);
- *Belastingblad* 2019/347, Rechtbank Noord-Nederland 25 juli 2019, nr. LEE 18/382, ECLI:NL:RBNNE:2019:3610 (WOZ en OZB. Groepsaccommodatie met toepassing van bestemmingscriterium aangemerkt als woning. Aanslag gebruikersbelasting OZB vernietigd. Waarde in goede justitie verminderd);
- *Belastingblad* 2019/362, Rechtbank Den Haag 20 mei 2019, nr. SGR 18/118, ECLI:NL:RBDHA:2019:5138 (Binnenhavengeld gemeente Leiden. Lager tarief voor historische vaartuigen. Inschrijving in nationaal Register Varende Monumenten geldt als voorwaarde voor toepassing van het lagere tarief. Geen inbreuk op vrijheid van vereniging).